

גרשום] ובמה הם חולקים!?

מתניתין:

המחרים בנו, ובתו, ועבדו ושפחתו העברים, ושדה מקנתו⁽²⁴⁾, אין מוחרמין! שאין אדם מחרים דבר שאינו⁽²⁵⁾ שלו, ובנו ובתו אינו שלו, ועבדו ושפחתו ושדה מקנתו אינם נחשבים שלו כיון שיוצאים ממנו ביובל – רבינו גרשום.

הכהנים והלויים אין מחרמין, דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר: הכהנים אין מחרמין כיון שחרמים שלהן שהחרם ניתן לכהנים, ואף אם יחרימו יזכו בהם בעצמם, ונמצא שאין הנאה בחרמם.

והלויים מחרמין כיון שאין החרמים שלהן שלכהנים הוא ניתן.

אמר רבי: נראים דברי רבי יהודה – שאף הלויים אין מחרמין – בקרקעות, שנאמר בערי הלויים שקיבלו בארץ "כי אחוזת"⁽²⁶⁾ עולם היא להם", ולא יחרימום, ודברי רבי

ומשנין: איכא בינייהו: את דברי דרבי אילא! דאמר רבי אילא: באושא התקינו הסנהדרין כשגלו לשם: המבזבז לעניים אל יבזבז יותר מחומש⁽²³⁾ מנכסיו, שלא יצטרך לבריות [רבינו גרשום], ורבי אלעזר בן עזריה סובר כרבי אילא, אבל ת"ק שלא אמר "יהא אדם חס על נכסיו" [רבינו גרשום] חולק על רבי אילא, ואפילו הרבה יכול לבזבז, אלא שישאיר לעצמו מעט כמו בחרם.

מעשה באחד שבקש לבזבז יותר מחומש, ולא הניחו לו חבריו, ומנו [מי הם] החברים? רבי ישב!

ואמרי לה [ויש אומרים] שרבי ישב ביקש לבזבז, ולא הניחו לו חבריו, ומנו? רבי עקיבא!

יציאה, כמו יובל.

23. ולמדו מזה הראשונים לשאר מצות עשה, שלא צריך להוציא עליהם יותר מחומש נכסיו, אלא שיש חילוק בין צדקה לבין שאר מצוות עשה, שבשאר המצוות צריך להוציא חומש על כל מצוה ומצוה, אך בצדקה, לכל העניים יחד נתן עד חומש ודי בכך.

24. כתב המנחת חינוך, שדין זה שאינו יכול להקדיש שדה מקנה הוא בין בחרמי כהנים בין בחרמי בדק הבית, ולומדים זאת מגזירת הכתוב שצריך דבר שיכול למוכרו לעולם.

אך הקדש סתם ודאי חל על שדה מקנה וכמפורש במשניות לעיל [יד א כו ב].

25. תמה השפת אמת, והרי שדה מקנה היא ודאי שלו, וזה שאי אפשר להחרים זה מכיון שיש מיעוט שצריך דבר שיכול למוכרו לעולם.

אמנם הרמב"ם [פ"ו מערכין הכ"א] הביא את המשנה והוסיף: שאין אדם מקדיש דבר שאין גופו שלו. והיינו, כיון שאינו שלו לעולם אין זה נחשב שהגוף לגמרי שלו.

יש להסתפק אם זוהי הסיבה, שיש לאדם כח להחרים רק דבר שגופו שלו לגמרי, או שהמושג חרם זה דוקא לעולם, ואם אין הדבר שלו לעולם ויצטרך לחזור לבעלים זהו סתירה למושג חרם.

26. זה סתירה רק לחרמי כהנים שאינם חוזרים